

Poltergeist i Lalm barnehage – rapporten

Av Jon Mannsåker

I forrige nummer av PN omtalte vi den kraftige poltergeistaktiviteten i Lalm barnehage i tidsrommet 26. april - 15. juni 2010, med oppslag i flere aviser. Professor i psykologi Kjell Flekkøy leverte i november en rapport om hendelsene på oppdrag fra Vågå kommune. Dette er en banebrytende vitenskapelig rapport om poltergeist i Norge, med grundige drøftinger. Den slår fast at det er ekte fysiske fenomener som er observert. Drøftingene av mulige fysiske mekanismer for hendelsene er særlig interessant. Rapporten finnes gjengitt i bladet Fjuken (<http://www.fjuken.no> – skriv "lalm rapporten" i søkefeltet,) og den er offentlig tilgjengelig som pdf-fil i Vågå kommunes postliste fra 1. desember, se referansen nederst.

Grundig undersøkelse

Straks etter at hendelsene opphørte kom prof. Flekkøy inni bildet. Alle de sentralt involverte ved barnehagen ble personlig intervjuet, likeledes to andre vitner, to involverte fra Kirken, og to "klarsynte", blant annet den som knyttes til opphør av hendelsene. Ingen av barna ble intervjuet. Dessuten var det flere møter med enkeltpersoner og grupper av tilsatte og representanter for Vågå kommune.. Utkast til rapport ble drøftet med de involverte for å sikre korrekt gjengivelse og forståelse av opplysningene.

Til grunn for rapporten ligger også skriftlig nedtegning av over 90 observasjoner av barnehagetilsatte, nedtegnet i aktivitetsperioden. Det sikrer beskrivelser som er lite påvirket av minneforskyvning.

Tillit til data

Rapporten begynner med en drøfting av tilliten man kan ha til disse observasjonene, siden hendelsene er så uforståelige at leseren kanskje vil vegre seg for å ta dem seriøst. Den diskuterer følgende alternative forklaringer for observasjonene:

- a. Barnestreker. Men mange av hendelsene skjer uten barn til stede.

- b. Løgn. Da må alle ha løyet, inklusive prest og foreldre. Det er helt usannsynlig.
- c. Psykose. Arter seg ikke ved flytting av gjenstander uten påvirkning i manges påsyn. Vitnene er ved god fysisk og psykisk helse.
- d. Massesuggesjon. Ikke troverdig, da også skeptikere som kommer til godtar det de ser – på tvers av forventninger.
- e. Triks og trylleri. Ikke mulig å skjule det i halvannen måned, med så mange, komplekse hendelser observert av så mange, til dels mens barnehagen var i full drift.
- f. Hendinger i fleres påsyn er fysisk reelle. Dette gjenstår som det avgjort mest sannsynlige alternativet.

Dette er en fin avklaring for å få oppmerksomheten inn på et konstruktivt spor, nemlig: hva ble observert og i hvilken grad passer de inn i en kjent fysisk forståelse?

Fysisk tilnærming

Flekkøy har en fysisk tilnærming, og skriver at han ikke bruker ord som "psykisk" eller "parapsykisk", hverken i beskrivelse eller i drøfting av årsaksammenhenger. Han holder seg til hvor langt man kan beskrive og forstå

hendelsene fysisk, ettersom det var fysiske hendelser som var fysisk sanset. Sett i en større (para)psykologisk sammenheng kan det synes som et for snevert perspektiv når man drøfter årsaker, ettersom bevisstheten klart ser ut til å spille en større rolle enn hittil forstått i fysikk og biologi. Men det er en grei tilnærming i denne rapporten, for da får man etter hvert en klar framstilling av hvor en fysisk forklaring kommer til kort. Med tanke på diskusjonen som sikkert vil komme, rekker dette i første omgang. Så kan man få aksept for hendelsene i seg selv, som et grunnlag for neste steg i en utvidet søken etter forståelse.

Lang rekke av fenomener

Det begynte med enkle tegninger på dører. Så drysset det plutselig ned små plastikkperler på et bord med voksne og barn, lik de som lå i et glass med lokk på et lager. Deretter dukket det opp små figurer laget ved hjelp av fjær, papirblomster o.a.. Etter hvert så man mindre gjenstander som for gjennom luften uten synlig årsak. Enkelte ganger så man gjenstander som forflyttet seg "intelligent" langs gulvet rundt et hjørne. Dører ble slått igjen med et smell. Opplevelsene øker i omfang og styrke ettersom tida går. Det er alt for mange hendelser til å nevne alle.

Rapporten lister en rekke typer hendelser, med korte eksempler:

1. Kasting, bevegelse av gjenstander. Noen ganger kontrollerte bevegelser med brå stopp "som landing i lim". Oftest kom gjenstandene fra løse luften, og noen ganger lander de med sterk lyd, andre ganger lydløst. De var av mange materialer og varierte i størrelse fra perler, små magneter,

lekehammer til vanlige tenger og mindre steiner. Bevegelse rundt et hjørne.

2. Kontrollert påvirkning av gjenstander. Flaske som "danser", innstilling av programknappen på vaskemaskin, vinduer og dører som blir åpnet og yter motstand mot å bli lukket. Låsing av lekeskur mens en person med nøkkel står noen meter unna. Tre WC-dører
3. Kontakt mellom manipulert gjenstand og personer (magnet mot en skulder o.a.)
4. Opplevelser av sterkt ubehag eller uhygge, ofte rett i forkant av kasting ("nå kommer det til å skje noe")
5. Tyngdefølelse i hodet, hodepine.
6. Sterk kuldefølelse, gjerne avgrenset til deler av kroppen.
7. Påvirkning av eksponert hud, rødmet som ved solforbrenning (ansikt, armer, hender)
8. Ubehagelig lukt (som eddik, ammoniakk, kattepiss, råtelukt). Uventet sted og tid, kortvarig. Ikke alle luktet det samme når flere var til stede.
9. Lyder. Knitring og svak skraping i ett rom, sterk lyd i/ved et annet rom, sterk knurrelyd i et tredje rom.
10. Komplekse situasjoner. Legging av mønstre, låsing av lekeskur, kasse med leker som plutselig dukket opp på hemsene ("materialisering"), fjerning og returnering over tid: tapte gjenstander kommer brått til syne på steder der man nylig har lekt.

Eksempler

Mange hendelser er mer detaljert beskrevet, og vi velger ut et par av de mer forbløffende:

Utvalg av gjenstander som ble observert kastet.

Foto: Kjell Flekkøy

To tynne, myke jakker med samme eier ble funnet reist opp langs en vegg med litt av ermene og jakkekanten liggende utover gulvet. Det var ingen knagger så lavt. Den ene ble hengt opp, den andre brukt ute straks etter. Da eieren kom inn igjen var den opphengte jakka igjen reist opp langs veggen nede ved gulvet som før, og nå hang mobiltelefonen hennes utenpå, uten noe festemiddel, og kunne lett løftes vekk. Telefonen hadde vært borte 5 timer tidligere på dagen. Ved rekonstruksjon var det ikke mulig å sette jakkene eller telefonen tilbake i samme stilling, da det var glatt vegg mot glatt, mykt stoff. To personer så dette.

I inngangspartiet til barnehagen, over inngangsdøra, henger en klokke som varsler når døra åpnes. Seks voksne var tilstede en ettermiddag da folk var i ferd med å gå hjem. Plutselig ga klokka en tydelig lyd fra seg. Alle hørte den klart bortsett fra én, som hørte den dempet. Da de så opp, var klokka borte! Etter bare noen sekunder fikk en av dem en innskytelse å stikke hånden under en skinnfell i en barnevogn som sto der.

Under fellen lå klokka! Vedkommende kan ikke forklare hva som fikk henne til å gjøre som hun gjorde. Rett før hendelsen hadde bjella kimt normalt ved utpassering gjennom døra. (De seks ble intervjuet hver for seg, og ga fullt samsvar i sine beskrivelser)

Mønstre og sammenhenger

Det var en viss utvikling over tid med sterkere lyder, og flere og tyngre gjenstander som ble kastet, og det subjektive ubehaget økte.

Til å begynne med var det begrenset til to-tre av personalet, men etter hvert opplevde de fleste tilsatte det. Også en ektemake og en av foreldrene så noen av hendelsene. Da prost Paul Skuland ble hentet inn, opplevde også han dem. Så det er mange vitner som enkeltvis og i grupper har sett disse tegnede figurene og gjenstandene som flytte på seg.

Jeg merker meg at enkelte, særlig én, fikk fysiske reaksjoner rett før eller under noen av hendelsene, som rød hud og skjelvninger. Det kan være nærliggende å spørre seg om hvilken rolle hun/de kan ha hatt, men det kan like

gjærne vre passive reaksjoner som aktiv ubevisst medvirkning, og man kan ikke si noe fra eller til. Flekkøy har heller ikke plukket opp den tråden.

Det var i alle fall ingen enkelt senterperson som måtte være tilstede, men fenomenene skjedde oftere nr 5-6 av de tilsatte var der. Motsatt var det tre personer som så ut til å virke dempende, idet det skjedde lite når de var tilstede. Representanten for Kirken forsøkte å roe hendelsene ved et velsigningsrituale. Under hans gjennomgang av lokalet ble kasting av ting, og dører som går igjen med et brak, spesielt sterke og mange. Så ble det roligere noen dager før hendelsene kom tilbake med større styrke enn før. Så det er visse relasjoner mellom personer og mennesker, men ellers ble det ikke observert noen spesielle mønstre eller samvariasjon (korrelasjon) med hensyn på personer, rom i huset, tid på dagen eller andre saker.

Apparisjoner

Rapporten nevner at to personer så ”syner” av en kvinne og en mann i helfigur i barnehagen. Synene var uklare, i ett tilfelle som silhuett.

Det blir fr øvrig nevnt at i den gamle barnehagen like ved, har personalet opplevt nærvær og synsinntrykk av en mannsperson, ved en rekke anledninger over et lengre tidsrom. Denne saken blir ikke undersøkt nærmere, da den faller utenfr oppdraget med poltergeisthendelsene.

Rituale gjør slutt på hendelsene

Som nevnt i forrige PN hentet barnehagen og prosten inn en klarsynt den 15. juni. Han gjennomførte et rituale, der han fornemte at en eller flere ”ånder”/”krefter” var tilstede, og han ba den/dem om å gå videre til en annen virkelighet. Etter den dagen har det vært

stille i barnehagen. Det var altså en subjektiv opplevelse hos den klarsynte, og den ble ikke opplevt av andre som var tilstede, så man har intet annet enn det observerte ritualet og hans beretning å holde seg til. Professor Flekkøy hadde tre samtaler med den klarsynte, og det er ingen tvil om at vedkommende tror på virkeligheten av det han opplevde. Han opplevde det som en mental kontakt med en ”personifisert årsaksfaktor” i pakt med sin forståelse og religiøse overbevisning.

Det var et klart sammenfall i tid mellom ritualet og opphøret av hendelsene. Men flere av de ansatte overvar seremonien, og en mulig påvirkning fra disse kan man ikke utelukke.

Innledende vurderinger

Rapporten innleder drøftingene med å si at det er umulig å vite hva som forårsaket disse spesielle fenomenene. Til det må vi vite mer, både om de fysiske mekanismene som ligger til grunn, og om den bakenforliggende fysiske virkeligheten som disse er en del av. Dette er med andre ord en konstatering av at dagens fysikk er utilstrekkelig for å forklare poltergeisthendelser. Om avslutningen av hendelsene: den ”klarsyntes” nærvær er uten tvil assosiert med opphøret, men vi må finne oss i å være usikre på årsakssammenhenger.

Som nevnt er innbilning eller triks/svindel sterkt usannsynlig eller umulig. Observasjonene fyller rimelige krav til validitet. Det er flere vitner, som er meget troverdige og rlig overbevist og samstemte om hva de har sett, uavhengig av forventninger.

Man kan ikke avvise hele observasjonsrekka som ugyldig, og det vil være mest i overensstemmelse med vitenskapelig praksis da også å inkludere de ”mest usannsynlige” hendelsene (som de

to som er nevnt ovenfor), når kvaliteten av observasjonene er såpass høy.

Diskusjon av mulige forståelser

Så kommer grundige drøftinger av mulighetene til å forstå hendelsene ut fra aksepterte fysiske lover og teorier. Her har Kjell Flekkøy samarbeidet med professor i fysikk ved Universitetet i Oslo, Eirik Grude Flekkøy.

Hendelsene deles inn i potensielt forståelige (kategori 1) og ikke forståelige (kategori 2). For den første gruppen hører hendelser som syner bevegelse av gjenstand, brått eller ballistisk, jakke opp langs veggen, mobil på jakke, varmeutvikling i gjenstander, fysiologiske påvirkninger på personer og lignende. For disse drøftes det i hvilken grad kjente fysiske krefter kan være en del av forståelsen. Det er bare elektromagnetisme som er relevant, mens de tre andre – gravitasjonskraften og den svake og sterke kjernekraften – ikke kan spille inn her.

Oppsummert kan man si at elektromagnetiske krefter bare kan være delmekanismer, og det blir mange fortsatt mange åpne spørsmål. For eksempel er det vanskelig å forstå oppvarming av glassgjenstander ut fra elektriske strømmer, når glass er en isolator.

De ikke-forståelige hendelsene (kategori 2) er intelligente bevegelser rundt hjørner etc., materialisering av lekekasse på hemsene, låsing av dører, forsvinning og gjenfinning av gjenstander, dører som slår igjen eller yter motstand mot å bli lukket, og lignende. Her postulerer rapporten en Faktor X som en nødvendig del av en forklaring. Disse fenomenene beskrives som målrettede, fleksible og planstyrte, men samtidig sier Flekkøy at man ikke har full rett til å personifisere denne Faktor X. Hypoteser må bare være styrt av

kunnskap og konkrete observasjoner med vitenskapelig metodikk.

Jeg mener det er rimelig å knytte ”intelligente” hendelser til intelligente ”vesener” (mennesker, menneskeliggende, levende eller immaterielle). Det er to hovedmodeller for å forklare poltergeist: menneskeskapt (såkalte senterpersoner) eller ikke-materielle intelligenser (ånder/avdøde personer). Sistnevnte mulighet er ikke nevnt i rapporten. Dette ville nok provosert de fleste i akademiske miljøer, hvor dette er et tabuemne, men før eller siden må man våge å diskutere hvorvidt man kan vurdere dette vitenskapelig.

En annen innvending er at Flekkøy mener at det er nær sikkert at vi mennesker – alene eller sammen – ikke kan være årsak til psykokinese av store gjenstander. Imidlertid finnes det forskningslitteratur som han øyensynlig ikke kjenner. Flere poltergeisttilfeller i naturlige omgivelser viser at en senterperson må være tilstede for at makro-PK – flytting av gjenstander – skal skje, så det er rimelig å trekke motsatt konklusjon i disse tilfellene. Enkelte andre gode observasjoner av makro-PK er også gjort. For Lalm barnehage synes det imidlertid ikke å være noen senterperson, og da er menneskeskapt psykokinese neppe forklaringen.

Disse momentene er likevel ikke vesentlige for konklusjonene i rapporten. De forsiktige og grundige vurderingene er meget nyttige for å avklare problemstillingene. Og det sies i rapporten at ”Derimot er det ein subtil, tilpassa, justert og målretta kontroll over Kategori 2 fenomena, også eit fråver av prøving og feiling, som gjer det uråd å sjå dei som uttrykk for ”krefters frie spel” (om det nå skulle vera fysisk mogleg)”. Til slutt oppsummeres det også klart med at fenomenene i Lalm

ikke kan forstås ut fra enkle elektromagnetiske modeller. De er eksklusivt knyttet til mennesker i en vekselvirkning med visse aspekt ved naturen rundt oss. Det er imidlertid lite sannsynlig at slike komplekse fenomener bare er forårsaket av mennesker. Observasjonene peker

mot en uavhengig faktor som vi ikke forstår.

Det er virkelig flott å se en så klar og godt underbygget konklusjon om fysikkens utilstrekkelighet i en norsk forskningsrapport.

Referanser:

1. Kjell Flekkøy: Lalm barnehage: Oversikt og vurdering av uvanlege hendinger frå 26. april til 15. juni 2010. (Rapport til Vågå kommune, desember 2010)
2. <http://www.fjuken.no> – skriv ”lalm rapporten” i søkefeltet

Paranormal sansning?

av Jon Mannsåker

I Aftenpostens nettutgave 25.1.2011 var det et øyenvitne til selvmordsbomben i Moskva som kom med en parapsykologisk interessant opplevelse.

Bombeangrepet, som trolig var en selvmordsbomber på Russlands travleste flyplass Domodedovo mandag ettermiddag 17. januar, tok livet av 35 mennesker og rundt 180 ble skadet.

Østerrikeren Eduard Kovacs var på en rask forretningsreise i Moskva. Da han krysset gjennom bagasjebåndene, fikk han en *sær fornemmelse om at noe var galt.*

- Jeg kunne ikke definere det, for jeg ante selvfølgelig ikke hva som kom til å skje, sier han. Det var som om det var noe galt med ansiktene til menneskene i ankomsthallen. Det var ansikter til mennesker som skulle dø om et minutt, ansiktene var grå og veldig merkelige, legger han til.

Fornemmelsen fikk østerrikeren til å gå raskt fra stedet. 30 meter lenger borte måtte han stoppe i en bod og kjøpe en drosjekupong.

- Jeg sto der med ryggen til sikkerhetskontrollen og hadde nettopp gitt fra meg kredittkortet, og mens jeg ventet på transaksjonen snudde jeg meg halvt om og kikket tilbake. Plutselig ser jeg en enorm oransje ildkule, sier Kovacs.

Både Kovacs og alle omkring ble kastet ned på gulvet. Han lå på gulvet en liten stund før han reiste seg. Han hadde ingen hørsel, men han var uskadd. Så la østerrikeren på sprang. Han kastet seg inn i den første drosjen rett foran terminalen.

Kommentar:

Flere personer har fått forhåndsvarsel om en nært forestående fare ved slike fargeløse inntrykk. Den japanske parapsykologiske forskeren Motoyama opplevet en gang at et fly han skulle entre var helt grått og fargeløst. Han snudde og gikk ikke om bord. Flyet styrtet. Et av våre medlemmer så flere ganger at veien de skulle kjøre var sort, og fikk mannen til å velge en annen vei. Det viste seg etterpå at det hadde skjedd trafikkulykker på veiene de unngikk.